

HE LLEGIT
NO SÉ ON

EVA
PIQUER

El món segons Colette

“He tingut una vida meravellosa, tant de bo me n’hagués adonat abans”, va escriure l’autora francesa a les portes de la mort

La dona que escrivia amb “una sensualitat de terra verda i densa”

El pare de Colette hauria pogut protagonitzar un dels seus contes: mutilat de guerra, en morir va deixar una dotzena llarga de volums enquadernats amb cura, on figurava que havia escrit unes memòries. Quan l’escriptora i el seu germà els van obrir van descobrir que els centenars i centenars de fulls eren en blanc. Tots. De dalt a baix. No hi havia res de res escrit, excepte una dedicatòria inicial a la seva dona.

El segon escriptor fantasmagòric de la vida de Sidonie-Gabrielle Colette (1873-1954) va ser el seu primer marit, Henry Gauthier-Villars, àlies Willy: ella li escrivia les novel·les que ell firmava. I encara li estava agraïda: Colette deia que hauria pogut estar tota la vida sense escriure si en Willy no l’hagués forçat a començar. Maria-Mercè Marçal qüestionava la importància del marit penques (alguns l’han descrit com un “proxeneta literari”) en la vocació de l’escriptora: “Tot i admetent la sinceritat de les seves paraules, és a dir, que no sentís, abans d’agafar la ploma, una necessitat conscient que la impulsés a fer-ho, el cert és que d’ençà d’aleshores no deixarà d’escriure mai. I una activitat tan sostinguda i tensa, una obra tan copiosa, no es manté sense una força interior que demana imperiosament nodrir-se de paraules i nodrir-les, al seu torn”.

De Colette en tenim en català dos volums recents: el relat *El blat tendre*, amb traducció de Ramon Folch i Camarasa, publicat per Viena a la col·lecció *Petits plaers*, i el recull de contes *La dona ama-*

gada, amb traducció i pròleg de Maria-Mercè Marçal i epíleg de Joana Masó, publicat per Comanegra.

I de Colette en parla Vivian Gornick a *Comptes pendents*, un llibre sobre relectures traduït per Martí Sales i publicat per L’Altra Editorial. En concret, Gornick descriu com llegia ella Colette als vint-i-cinc anys (“amb la voracitat dels estudiants meravellats davant d’un gran mestre”) i com la va rellegir al cap de mig segle: “Va passar el més inesperat: em vaig quedar amb el mal gust de boca dels sentiments caducats. [...] Abans, quan llegia Colette, el món sencer semblava aplegar-se al voltant del que jo considerava la saviesa de la narradora. Ara aquesta saviesa semblava estreta i confinada”.

El 1914, Katherine Mansfield va escriure en el seu diari: “Tot està quiet. He tornat a llegir *L’Entrave*. Suposo que

Colette és l’única dona a França que fa això. En aquest moment no hi ha ningú que m’interessi més que ella”. Maria-Mercè Marçal trobava significativa aquesta fascinació de la gran narradora neozelandesa per l’obra d’una contemporània seva tan diferent en tots els aspectes, tot i que similar en la capacitat de captar gestos mínims que s’acaben revestint d’una importància imprevisible. Ara bé, precisa Marçal: la subtilesa que en Mansfield és “sovint quasi etèria, sensualitat alada, com aigua d’onada en el punt mateix d’evaporarse”, fins que s’aboca als abismes de la crueltat i del mal, en Colette es torna “aguda i incisiva, sempre trenada amb una sensualitat de terra verda i densa, que li fa com de coixí”.

Quina jove d’avui llegiria Colette com la llegien les joves d’abans?

Quan llegies Colette als anys cinquanta, recorda Gornick, “el brogit interior s’extingia; al cor, una gran quietud començava a congriar-se; estava a punt d’obrir-se una porta d’entrada a la condició humana”. Dècades més tard, és va trobar preguntant a l’autora per què no havia anat més enllà: “Sí, de tu rebo el sentiment incomparable d’una dona intel·ligent sota el jou de l’obsessió romàntica i això és una cosa potent. Però avui la passió sexual només és una circumstància, no una metàfora; com a història que comença i acaba en ella mateixa, ja no té sentit”. Vivian Gornick ho expressa amb una pregunta que es respon sola: “Quina dona jove d’avui en dia llegiria Colette com jo la vaig llegir de jove? ♦♦

MINÚCIES
JORDI LLOVET

Síndrome... de Diògenes?

Fa pocs dies van trobar morta una dona en un pis de Barcelona, voltada de munts d’escombraries, que no es podia ni caminar per la casa. Llavors els noticiaris van apel·lar a una expressió ben coneguda: “Patia la síndrome de Diògenes”.

Se suposa que es referien a Diògenes de Sinope, un dels grans filòsofs cíncics (la paraula ve de “gos”, en grec, un animal que s’ho pren tot amb molta “filosofia”), que va viure a Atenes en el temps d’Alexandre. Un dia que aquest el va visitar i li va oferir al filòsof el que volgués, ell va respondre: “Només vull que t’apartis, que em tapes el sol”. Va ser deixeble d’Antístenes i col·lega d’Hipàrquia, una de les primeres filòsofes de la història occidental (a Orient, tothom ho és); també de Crates i Menip. La seva filosofia era hereva de l’escola socràtica; els cíncics consideraven que un no havia de perdre el temps en esdeveniments, i que calia dur una vida acordada amb la naturalesa, amb autonomia de pensament i un menyspreu absolut pels béns i les riqueses. En suma: vivia dins una tina de terra, i només tenia la túnica que portava, un fanal amb què sortia “a buscar un home” (un de debò, que sempre n’hi ha hagut pocs) i un bol d’argila, del qual es va desprendre el dia que va veure un nen que bevia d’una font fent servir les dues mans. No tenia res de res: ni mobles, ni objectes, ni escombraries, ni brutícia acumulada.

EL TERME ‘SÍNDROME DE DIÒGENES’ HAURIA D’EVITAR-SE PERQUÈ NO S’APLIQUE CORRECTAMENT

Llavors, ¿qui es va inventar això de la “síndrome de Diògenes”? Algú que no havia estudiat prou, sens dubte. Posats a posar remei a la cosa —empresa molt difícil, perquè l’expressió ja està encunyada—, hauríem de buscar algú, filòsof o no, que es complagués a viure enmig de molta brutícia amuntegada. No se’ns acut ningú, la veritat. Almenys entre els filòsofs, costarà de trobar un cas així, perquè solen ser gent d’estudi, que necessiten tenir la casa endreçada, ni que sigui per equilibrar el batibull mental que porten al magí.

De vegades, per pura etimologia popular, surten expressions adequades, com ara la “síndrome de Stendhal” o la “síndrome d’Estocolm”, que tothom coneix i fa servir sense equivocar-se. Però això de la “síndrome de Diògenes” hauria d’evitar-se, o aplicar-se a gent que ha decidit viure sense casa (voluntàriament), sense televisió, ni nevera, ni telèfon mòbil. No se’n troben gaires. ♦♦

AIXÒ NO CAL DIR-HO

Manolo García, poeta maleït

Abans que un poeta romàntic, Manolo García és un poeta maleït. No se li han arrapat les hores de boira i d’esbarjo al camp, ni la inclinació cap a les pedres que mostraven els romàntics dels quadres. Manolo García es farà pintor, però ni d’aquesta manera es pot catalogar com a romàntic. Al romanticisme li agraden més les roques i les runes que les pedres del camí (al contrari de León Felipe) i, encara més, el romanticisme ni tan sols és partidari dels camins, més aviat els defuig (seran, però, pastura dels costumistes).

Tot Manolo García és un seguit de carrers i de carrerons. És la ciutat qui converteix en maleïts els romàntics (aquesta és la història de Baudelaire). Un maleït és algú que es passa el dia cercant la veu de la ciutat, i com que no

la troba, li dona la pròpia veu. Això succeïa perquè les ciutats encara eren molt joves i no havien après a parlar. De cop ho van fer sense que ningú se n’adonés, així va néixer el jazz, i els escriptors maleïts van aprendre aquest llenguatge per mudar en una altra cosa (aquesta és la història de Scott Fitzgerald).

El maleïtisme de Manolo García està fet de caminar per la ciutat, no hi ha cantant que hagi parlat més de fer tombs a la recerca de no res pels carrers. Quan Manolo García diu “Lico Manuel” es torna un poeta simbolista i a la vegada secret. Aquest vessant hermètic el situarà en temps anteriors al romanticisme, als dies de la paraula esotèrica, la càbala (terme hebreu que vol dir correspondència, i recordem que va ser

Baudelaire qui va bastir el simbolisme amb el seu poema *Correspondències*).

Però el maleïtisme de Manolo García és tel·lúric, ja que procedeix de les profunditats. Tractant-se de Manolo García, més significatiu que esmentar Baudelaire és posar l’atenció sobre Antonio Molina. Quan Antonio Molina diu “*Soy minero*” el que surt del fons de la mina és el Lico Manuel de Manolo García. Perquè tots dos s’originen a la mateixa profunditat, i així parlen del mateix subsol de la música i de la vida. Entre altres grups, Manolo García ha estat el cantant de Los Burros i El Último de la Fila, noms que comparteixen camp semàntic. La darrera banda és eufemisme de la primera. I així, ens recorda el maleïtisme primer d’escollir a classe el darrer dels pupitres. ♦♦

JAVIER
PÉREZ
ANDÚJAR

